

ES IEKŠPOLITIKAS ĢENERĀLDIREKTORĀTS

POLITIKAS DEPARTAMENTS B: STRUKTURĀLĀ UN KOHĒZIJAS POLITIKA

KULTŪRA UN IZGLĪTĪBA

ERASMUS VISIEM (2014.-2020. GADS)

KOPSAVILKUMS

Kopsavilkums

Ierosinātā programma *Erasmus visiem* (2014.-2020. gadam) paredz apvienot plašu ES pasākumu klāstu augstākās, skolas, profesionālās un pieaugušo izglītības, jaunatnes politikas un masu sporta jomā. Šajā informatīvajā paziņojumā ir sniegts un analizēts ierosinātais konteksts, struktūra, saturs un pārvaldības struktūra. Turpinājumā tajā ir piedāvāti desmit ieteikumi, lai nodrošinātu, ka ierosinātajā programmā tiek ne tikai pilnveidota vadības efektivitāte, bet arī veltīta pietiekama uzmanība dažādu nozaru politikas individuālajām vajadzībām. Visbeidzot, tajā galvenajos vilcienos ir aprakstīti paredzētie pasākumi un budžeta piešķirums.

Šo dokumentu pieprasīja Eiropas Parlamenta Kultūras un izglītības komiteja.

AUTORI

Guy Haug
Bernd Wächter

ATBILDĪGAIS ADMINISTRATORS

Markus J. Prutsch
Politikas departaments B: Strukturālā un kohēzijas politika
Eiropas Parlaments
B-1047 Brisele
E-pasts: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

REDAKTORA(-ES) PALĪGS(-DZE)

Lyna Pärt

VALODU VERSIJAS

Oriģinālvaloda: EN
Tulkojumi: DE, FR

PAR IZDEVĒJU

Lai sazinātos ar Politikas departamentu vai abonētu ikmēneša informatīvo biļetenu, lūdzu, rakstiet uz: poldep-cohesion@europarl.europa.eu

Manuskripts pabeigts 2012. gada aprīlī.
Brisele, © Eiropas Savienība, 2012.

Šis dokuments ir pieejams internetā:
<http://www.europarl.europa.eu/studies>

ATRUNA

Par šajā dokumentā paustajiem viedokļiem ir atbildīgi tikai un vienīgi to autori, un tie ne vienmēr atspoguļo Eiropas Parlamenta oficiālo nostāju.

Ir atļauta reproducēšana un tulkošana nekomerciāliem nolūkiem, ja tiek norādīts avots un ja par to iepriekš informē izdevēju un tam nosūta vienu eksemplāru.

KOPSAVILKUMS

Eiropas Komisija 2011. gada novembrī iesniedza savu priekšlikumu regulai par jaunu vērienīgu programmu — *Erasmus visiem* — 2014.–2020. gadam, apvienojot veselu virkni līdz šim atsevišķu programmu augstākās izglītības (*Erasmus, Erasmus Mundus, Tempus*, divpusējas programmas ar citām valstīm vai kontinentiem), skolas izglītības (*Comenius*), profesionālās izglītības un apmācības (*Leonardo da Vinci*), pieaugušo izglītības (*Grundtvig*), jaunatnes (Jaunatne darbībā), Eiropas integrācijas studiju (*Jean Monnet*) jomā, kā arī jaunu papildinājumu — masu sporta programmu. Šis dokuments ir sagatavots Eiropas Parlamenta vajadzībām kā ieguldījums gaidāmajās diskusijās par programmas *Erasmus visiem* priekšlikumu. Šis darba dokuments ietver ierosinātās regulas kopsavilkumu (kā arī papildu dokumentus, kas var palīdzēt to izprast), tā konteksta un galveno iezīmju analīzi un desmit ieteikumus.

Ierosinātās programmas apskats un analīze

Ierosinātā programma ir sarežģīta, un tās nolūks un mērķi nav pārāk skaidri formulēti. Tāpēc ir jāatsaucas uz sagatavošanas dokumentiem, piemēram, uz ietekmes novērtējumu Komisijas dienestu darba dokumentā, un uz vairākiem attiecīgajiem Komisijas paziņojumiem, lai gūtu labāku izpratni par programmas nozīmi politikas attīstībā (atbilstīgu nozaru) un budžeta piešķirumu daudzgadu finanšu shēmā.

Ierosinātās programmas analīze sākas ar Eiropas politikas kontekstu. Jaunā programma konkrēti pamatojas uz veiksmīgu iepriekšējo programmu sagatavošanu, taču tā vienlaikus risina arī iepriekšējo programmu trūkumu un nepilnību problēmas, jo īpaši to nespēju apmierināt lielo pieprasījumu pēc dotācijām, to sadrumstalotību un sarežģītību, kā arī atrautību no Savienības stratēģijām. Ierosinātā integrētā programma tiecas palielināt ieguldījumu ES makrostratēģijā „Eiropa 2020” gudrai, ilgtspējīgai un iekļaujošai izaugsmei, kā arī izglītības un apmācības (*ET 2020*) un jaunatnes (jaunatnes stratēģija) jomu politikā. Pēc tam tiek analizēts ierosinātais programmas saturs, jo īpaši plānotie pasākumi un budžets (ciktāl šie jautājumi ir pietiekami detalizēti ietverti plānotajā regulā vai citos Komisijas atbilstīgajos dokumentos) un ierosinātais programmas īstenošanas modelis ES un dalībvalstu līmenī.

Ierosinātās jaunās programmas analīzē uzmanība ir jo īpaši veltīta šādiem jautājumiem:

- iespējām un riskiem, kas saistīti ar programmas vispārējo darbības jomu un struktūru. Ir ierosināts ievērojami palielināt pasākumu apjomu un budžetu, kā arī apvienot dažādos ES iestāžu pasākumus izglītības un apmācības (no mūžizglītības viedokļa), jaunatnes (ikdienēja izglītošanās) un masu sporta (sākotnēji pasākumi ES līmenī) jomās un galu galā saskaņot vairākumu šo pasākumu, izmantojot trīs galvenos darbības aspektus (mobilitāti, sadarbības projektus un politikas atbalstu);
- nenoteiktībai, kas rodas no diezgan neskaidrām, īsām atbilstīgo grupu un personu definīcijām vai to trūkuma, ierosinātiem „veciem” un „jauniem” rīcības virzieniem un plānotā budžeta piešķiruma. Atbildi uz dažām no šīm šaubām var rast — ierobežotā mērā — ne regulā, bet papildu (t.i., neoficiālos) dokumentos un citā Eiropas Komisijas publiskotā informācijā. Tomēr tas rada lielu nenoteiktību attiecībā uz programmas faktisko saturu un prioritātēm tās īstenošanai atvēlētajos (plānotajos) septiņos gados;

- iespējām un riskiem, kas saistīti ar ierosināto pašreizējo pasākumu saskaņošanu, izmantojot trīs galvenos darbības aspektus: 1) personu mobilitāti; 2) dažādus kopīgu projektu veidus, kuru mērķis ir palielināt un uzlabot sadarbību starp izglītības iestādēm to ekonomiskajā un sociālajā vidē, vienlaikus attīstot spējas kaimiņvalstīs; un 3) mērķtiecīgāku programmas izmantojumu, lai atbalstītu politikas virzienu izstrādi augstākās, skolas, profesionālās un pieaugušo izglītības, kā arī jaunatnes politikas un sporta jomās;
- ierosinātā īstenošanas un vadības modeļa „par” un „pret” aspektiem, jo īpaši attiecībā uz paredzētās saskaņošanas nepilnībām, vienotas likmes subsīdiju izmantošanu, paļaušanos uz starpniekstrukturām, piemēram, universitātēm, skolām vai jaunatnes organizācijām subsīdiju piešķiršanā personām, un dalībvalstīm paredzēto nozīmi dalītas pārvaldības modelī starp Komisiju, izpildaģentūru, (koordinējošām) valstu aģentūrām un programmas komiteju.

Ieteikumi

Informatīvais paziņojums piedāvā desmit ieteikumus Eiropas Parlamentam. To galvenais mērķis ir nodrošināt, ka ierosinātā dažādu ES izglītības, jaunatnes un sporta nozaru pasākumu integrācija un saskaņošana tiek veikta, pienācīgi ņemot vērā katras nozares atšķirīgās vajadzības. Informatīvajā paziņojumā ir arī uzsvērts, ka liela nozīme jāpiešķir tam, lai labi zināmais un augstu vērtētais zīmols „Erasmus” tiktu pienācīgi piemērots un lai programmas saturs un budžets būtu pietiekami detalizēti izstrādāti, tādā veidā nodrošinot finansējuma piešķiršanu dažādām saņēmēju grupām programmas īstenošanas septiņu gadu periodā.

Minētajos desmit ieteikumos ir jo īpaši ierosināts, ka Eiropas Parlamentam:

1. jāatzīst, ka Komisijas priekšlikumā ir pamatoti uzsvērti nepieciešamība, lai ES iegulda daudz vairāk līdzekļu nekā līdz šim izglītībā, apmācībā un jaunatnē, kas nozīmētu pārmaiņu, kurai patiešām būtu vajadzīgs labāks pielāgojums Savienības izaugsmes un nodarbinātības stratēģijām, kā arī pietiekams programmu integrācijas un saskaņošanas līmenis tādā politikas jomā kā augstākā izglītība, kurā šādu programmu pašlaik ir pārāk daudz un tās ir pārāk sadrumstalotas;
2. vēlreiz jāapsver to politikas jomu saskaņošanas stratēģija, kas ieteiktas integrētajai programmai, kā arī ierosinātais nosaukuma „Erasmus” lietojums (jo īpaši „Erasmus visiem”) attiecībā uz plašu pasākumu spektru, kas ievērojami pārsniedz tā pašreizējo pielietojuma jomu (augstākajā izglītībā); ir ieteikts programmas atsevišķām daļām saglabāt savu identitāti, un tām nevajadzētu dot tādus nosaukumus kā, piemēram, „Erasmus skola”, „Erasmus jaunatne” utt.;
3. jāizpēta iespēja pārkārtot integrēto programmu tā, lai tajā vairāk tiktu uzsvērts saskaņojums dažādās politikas jomās, nevis starp tām; dažādu politikas jomu saskaņošana un apvienošana kopējā, visaptverošā programmā, kā noteikts ierosinātajos trijos galvenajos darbības aspektos (mobilitāte, projekti, politikas atbalsts), nedrīkst novest pie tā, ka atšķirīgās augstākās izglītības, skolas izglītības, profesionālās izglītības un apmācības, jaunatnes (un sporta, ja tas tiek saglabāts) jomas zaudē savu identitāti un vajadzību pēc savas īpašas politikas — tostarp vajadzību veidot ciešākas saites starp dažām no šīm jomām. Ieteikto masu sporta programmu — pasākumu, kas ir vēl tikai sākuma stadijā — varētu īstenot atsevišķi no ieteiktās integrētās programmas, vai arī to varētu integrēt kā vienu no

daudzajiem aspektiem, kas dod ieguldījumu politikas veidošanā (3. galvenais aspekts);

4. jāuzsver, cik liela nozīme ir dažādu politikas jomu, līdzekļu un pasākumu pārgrupēšanai un saskaņošanai **augstākajā** izglītībā zem labi zināmā, vispāratzītā un piemērotā nosaukuma „*Erasmus*”. Visus ārējos pasākumus augstākajā izglītībā (mobilitāte, sadarbība, spēju veidošana, politisks dialogs ar trešām valstīm) varētu integrēt, saskaņot un apkopot kā „*Erasmus Mundus*”, kas ir labi pazīstams zīmols izglītības jomā visā pasaulē;
5. jānodrošina dažādu kategoriju pieteikumu iesniedzēju un politikas veidotāju stabilitāte un nepārtrauktība. Šim nolūkam vajadzīgi precīzāki noteikumi attiecībā uz personām, kurām ir tiesības saņemt subsīdijas (tostarp neseniem augstāko mācību iestāžu beidzējiem un personām, kas jau ir aktīvas darba tirgū), „*Erasmus Mundus*” programmas turpmākās ģeogrāfiskās darbības jomu, politikas atbalsta pasākumu veidiem, kurus iespējams finansēt, kā arī fiksētu 80–85 % finansējuma piešķirumu dažādām nozarēm;
6. jāpieprasa skaidrs pārskats par to, cik lielā mērā un kādā veidā mazāks budžeta piešķirums par ierosināto ietekmēs programmas pasākumu un nozaru vispārējo līdzsvaru. Tas nozīmē, ka iepriekš jānosaka pasākumi un budžeta piešķirums, ko atceļ vai samazinās, ja tiks samazināts budžets;
7. jāiebilst pret ierosināto kopējo doktora programmu pārceļšanu no „*Erasmus Mundus*” uz „*Marie Curie*”. Šāds solis vājinātu Eiropas universitāšu pievilcību, apgrūtinātu augsta līmeņa doktora grāda studijas Eiropā un būtu pretrunā Boloņas reformām, kas pamatojas uz triju (nevis divu) grādu līmeni;
8. jāatbalsta priekšlikums garantēt Eiropas studentiem aizdevuma iespējas pilna laika un aspirantūras studijām ārvalstīs, ja vien Eiropas Savienība ir iesaistīta šajā risinājumā tikai kā aizdevuma garantētāja studentiem, un tikai tad, ja šis risinājums ir tikai viena no iespējām, kas tiek piedāvāta maģistra grāda līmenī;
9. jāpieprasa plašas debates par būtisko vajadzību pēc ciešāka kontakta starp Eiropas Savienību un personām, kas faktiski gūst labumu no šīm subsīdijām, plāno un īsteno projektus uz vietas vai piedalās tajos. Šīs jaunās stratēģijas ierosinātās īstenošanas programmas paredzamās sekas (retākus un lielākus subsīdiju līgumus vienmēr slēdz ar starpniekstruktūru palīdzību) būs tādas, ka programma vēl vairāk tiks attālināta no tās individuālajiem lietotājiem un subsīdiju saņēmējiem;
10. jāgarantē dalībvalstīm iespēja īstenot šo programmu visefektīvākajā veidā saskaņā ar šo valstu ministriju un administratīvo iestāžu struktūru (t.i., izmantojot vienu vai vairākas valsts aģentūras) un atļauja ne tikai administrēt, bet arī apspriest procedūras un finanšu pārvaldības jautājumus, kā arī jautājumus saistībā ar politikas virzieniem un programmas saturu.

Noslēguma komentāri

Noslēguma komentāros ir uzsvērts, ka, lai gan priekšlikuma vispārējie mērķi un uzdevumi saskan ar Eiropas būtisko vajadzību gudrāk ieguldīt vairāk līdzekļu izglītībā, apmācībā un jaunatnē, tas tomēr riskē nenasniegt izsludinātos uzdevumus un mērķus, jo pārvaldības apsvērumi ievērojami pārsniedz faktisko vajadzību pēc politikas veidošanas.

Eiropas Parlaments varbūt vēlēsies izmantot iesniegtos ieteikumus, lai pievērstos priekšlikuma vājo punktu risinājumam, apšaubītu dažas no piedāvātajām iespējām un ierosinātu alternatīvus — piemērotākus risinājumus. Parlaments, iespējams, vēlēsies arī izmantot izdevību un uzsākt būtiskākas debātes par Eiropas Savienības pasākumu pilsonisko dimensiju, cenšoties izvairīties no piedāvātā pārvaldības modeļa, kas pamatojas uz lieliem līgumiem, kurus piešķir starpniekstrukturām, kas dod priekšroku lielām organizācijām un konsultatīvām iestādēm, tādējādi radot vēl lielāku plaisu starp ES iestādēm, no vienas puses, un cilvēkiem un mazākām organizācijām, no otras puses.